Беш йилликни муддатидан илгари бажарайлик!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

21-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 71 (5164).

10 АПРЕЛЬ ЧОРШАНБА

1974 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШГА БАҒИШЛАНГАН РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети капитал қурилиш плани ва социалистик мажбуриятлари қандай бажарилаётганлигини кўриб чиқди. Республикада капитал қурилиш катта ҳажмда тез суръатлар билан олиб борилмоқда. Беш йилликнинг белгиловчи—1974 йилнинг биринчи кварталида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 16 процент кўп капитал маблағлар ўзлаштирилди.

Шу билан бирга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети капитал қурилиш бўйича 1974 йилги социалистик мажбуриятлар ва давлат плани зўр-базўр бажарилаётганлигини таъкидлаб ўтди. 1 квартал планида кўзда тутилган баъзи ишлаб чиқариш қувватлари ва объектлари ишга туширилмади, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, Главсредазирсовхозстрой, қишлоқ қурилиши министрлиги ҳамда мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги пудрат қурилиш-монтаж ишлари квартал планини бажармадилар. Натижада капитал маблағларнинг тегишли самарадорлигига эришилмаяпти. Ишларни сифатсиз бажариш фактлари бор.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети йилнинг биринчи ярмида капитал қурилиш соҳасидаги иш якунлари юзасидан республика кенгашини чақиришга қарор қилди. Кун тартибига:

— 1974 йилги социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши ва йиллик капитал қурилиш планларини муваффақиятли тугаллашни таъминлаш вазифалари тўғрисида масала қўйилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев шу масала юзасидан докладчи қилиб тасдиқланди.

Кенгашда бу масала юзасидан Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги (ўртоқ Омеров), Қишлоқ қурилиши министрлиги (ўртоқ Носиров), Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги (ўртоқ Мамарасулов), Автомобиль йўлларини қуриш ва ишлатиш министрлиги (ўртоқ Қаюмов), Монтаж ва Махсус қурилиш ишлари министрлигининг (ўртоқ Бородавко), Главташкентстрой бошлиғи (ўртоқ Саркисов), Узглавводстрой бошлиғи (ўртоқ Чернов), Главсредазирсовхозстрой бошлиғи (ўртоқ Ҳамроев) ва «Узколхозстрой» бирлашмасининг раиси (ўртоқ Ашуров) ҳисоботларини тинглашга қарор қилинди.

ҚИШЛОҚ КОММУНИСТЛАРИНИНГ ЖАНГОВАР БУРЧИ

КПСС Марказий Комитетининг ўтган йил декабрь Пленуми қарорлари, партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг қўриқ ерларни ўзлаштиришнинг 20 йиллиги муносабати билан Олмаота шаҳрида бўлиб ўтган тантанали йиғилишда сўзлаган нутқи, партия ва ҳукуматимизнинг коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли амалга ошириш юзасидан белгилаётган улкан тадбирлари мамлакатимиз меҳнаткашларини янги зафарларга, ватанпарварлик ташаббуслари, жўшқин яратувчилик ишларига илҳомлантириб юборди.

Бутун мамлакатимиздагидек, пойтахт области саноат корхоналари, колхоз, совхозлари, қурилишлар, маданий муассасаларда миллионларнинг ғайрат ва шижоати кун сайин янги куч, қудрат билан жўш урмоқда. Каттадан-кичик ҳар бир меҳнаткашнинг қалби беш йилликнинг белгиловчи йилида янада фидокорона меҳнат қилиш, план ва топшириқларни ҳамда социалистик мажбуриятларни муддатидан илгари бажариб, она-Ватанга кўпроқ маҳсулот етказиб бериш туйғуси билан жўш урмоқда.

Партиямиз аграр сиёсатининг тантанаси, қудратли кучи, унинг социал сиёсий аҳамияти КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Олмаота шаҳрида сўзлаган ёрқин ва сермазмун нутқида чуқур, атрофлича кўрсатиб берилди. Унинг нутқида баён этилган хулосалар ва қоидалар бундан сўнгги ишларимиз учун жанговар иш программаси бўлиб, партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари ҳамда идеология органларининг кундалик иш фаолиятида асос қилиб олинишн, қўйилган вазифалар, олға сурилган улуғвор программаларни амалга ошириш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқишлари керак.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи барча партия ташкилотларида, шаҳар ва район партия комитетларида, актив йиғилишлари ва пленумларда атрофлича ўрганилиб, бундан тегишли хулосалар чиқариб олинмоқда, партиямиз аграр сиёсатининг порлоқ натижалари якдиллик билан қўллаб-қувватланмоқда. Коммунистлар, комсомоллар ва меҳнаткашлар оммасининг мақсад ва иродаси ўртоқ Л. И. Брежнев нутқида олға сурилган талаб ва қоидаларни тўла амалга оширишга қаратилган. Область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган актив йиғилиши ана шу масалага бағишланди. Актив йиғилиши ўртоқ Л. И. Брежнев нутқида берилган йўл-йўриқлар асосида қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш соҳасида Тошкент область партия ташкилоти олдида турган вазифаларни муҳокама қилди.

Пойтахт области партия ташкилоти активи йиғилишида шу нарса мамнуният билан қайд қилиб ўтилдики, Тошкент область партия ташкилоти партия XXIV съездининг ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини амалга оширабориб, қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш соҳасида катта иш қилмоқда. Бу ерда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаштиришга, деҳқончилик маданиятини оширишга, алмашлаб экишни, фан, техника тараққиёти ютуқларини жорий этишга, ирригация ва мелиорация ишларини ривожлантиришга, пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини комплекс механизациялашга алоҳида эътибор берилмоқда. Ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва концентрациялаш, хўжаликлараро кооперацияни ривожлантириш соҳасида кўп иш қилинди.

Партиямиз Марказий Комитети партия ташкилотларини, коммунистларни эришилган муваффақиятлардан ижобий ва галдаги ишлар учун амалий хулосалар чиқариб олиш, янада янги марраларни эгаллаш, резервлардан кўпроқ фойдаланиш руҳида тарбиялаб келмоқда. Ўтган йилларнинг салмоқли якунлари ҳар бир партия ташкилоти ва коммунист олдига янги вазифа, юксак масъулият қўйди. Галдаги вазифаларни муваффақиятли бажариш учун ташкилотчилик, сиёсий ва оммавий, тарбиявий-ташкилий ишларни юксак савияда олиб боришни талаб этади.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида қишлоқ меҳнаткашлари уз зиммаларига юксак мажбуриятлар олдилар. Она-Ватанга 420 минг тонна пахта сотишлари, бунинг 300 минг тоннасини машинада териб олишлари, шунингдек, ўтган йилга нисбатан кўпроқ дон, шоли, сабзавот, картошка, чорвачилик ва деҳқончилик маҳсулотлари етиштириб беришлари лозим. Белгиланган марраларга эришмоқ учун партия, совет, касаба союз, комсомол ва қишлоқ хўжалик органлари, барча меҳнаткашлар ишлаб чиқариш резервларини қидириб топишлари ва улардан унумли фойдаланишлари лозим. Бу соҳада район партия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари, коммунистлар ва комсомоллар омманинг авангарди, ҳақиқий ташкилотчилари бўлишлари, ҳар бир соҳада, ҳар бир ишда намуна кўрсатишлари, ўзларининг оташин, сафарбар этувчи, жўшқин коммунистик нутқ ва сўзлари, амалий ишлари билан омма ўртасида янги ташаббусларнинг вужудга келишига сабаочи бўлишлари зарур.

Шу кечаю кундузда қишлоқларда меҳнат ғайрати жўш урмоқда. Экинларни тезроқ экиб олиш, унинг парваришини бошлаб юбориш, ирригация-мелиорация тармоқларини ривожлантириб, алмашлаб экишни жорий этиш ва янги ерларни ўзлаштириш барча хўжаликларда ҳам қизғин тус олган. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқидан руҳланган деҳқонларимиз [illegible] совхоз ишчиларининг ватанпарварлик ташаббусига жавобан янги-янги резервларни ишга солмоқдалар. Қуйи Чирчиқ районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози, Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхози ва бошқа ўнлаб хўжаликлар яхши ташаббус билан майдонга чиқдилар. Партия ташкилотлари бу ташаббусларни қўллаб-қувватлаб, ҳар бир меҳнаткашнинг қалбига йўл топишлари, уларнинг куч-ғайратларини ўз хўжаликлари олдида турган бу йилги план ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга сафарбар этишлари лозим.

Партия ташкилотлари ўзларининг кўп йиллик тажрибаларида оммавий-сиёсий ишларни олиб боришда катта тажриба тўплаганлар. Кишиларни руҳлантирувчи, уларнинг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини оширишга қобилиятли идеология фронтининг ходимлари кўплаб топилади. Партия ташкилотлари улардан, шунингдек олимлар, мутахассислар, матбуот, радио ва телевидение воситаларидан кенг фойдаланишлари, партиямизнинг қишлоқ меҳнаткашлари ҳақида қилаётган ғамхўрлиги туфайли эришаётган муваффақиятларимизни ҳар бир меҳнаткашга етказишлари зарур. Афсуски айрим районлар, колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари бу муҳим ишларга чуқур ва атрофлича киришганларича йўқ. Оммавий-сиёсий ишлар савияси шу куннинг талаблари даражасида эмас.

Беш йилликнинг белгиловчи йили топшириқларини барча соҳаларда партиямиз талаб этган даражада бажариш учун омма ўртасида ташкилотчилик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада юксак даражага кўтарайлик. Партия ташкилотлари ва коммунистлар ҳар бир ишда намуна кўрсатиб, ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқида қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдиришлари, қишлоқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида янги юксалишга эришишлари ва республикамизнинг шонли ярим асрлик тўйини муносиб совғалар билан кутиб олишлари лозим.

Л. И. БРЕЖНЕВ МУЖИБУР РАҲМОННИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев 9 апрель куни Кремлда Бангладеш Халқ Республикасининг Бош министри шайх Мужибур Раҳмонни қабул қилди.

Л. И. Брежнев билан М. Раҳмон ўртасида дўстона ва самимий вазиятда ўтган суҳбат чоғида Совет Иттифоқи билан Бангладеш Халқ Республикаси ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш йўллари тўғрисида, шунингдек ҳозирги халқаро аҳволнинг энг муҳим проблемалари хусусида фикрлашиб олинди. Фикрлашув муҳокама қилинган масалалар юзасидан иккала томоннинг позициялари тамомила бир хил эканлигини кўрсатди. Совет Иттифоқи билан Бангладеш Халқ Республикаси ўртасидаги дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорликни иккала мамлакат халқларининг бахт-саодати йўлида, империализмга ва янги мустамлакачиликка қарши, тинчлик ва социал тараққиёт учун кураш манфаатлари йўлида янада ривожлантиришга иккала томоннинг интилаётганлиги таъкидлаб ўтилди.

Мужибур Раҳмон Совет Иттифоқида ўзига ва оила аъзоларига эътибор ва самимий иззат-икром кўрсатилганлиги учун астойдил миннатдорчилик изҳор этди.

Л. И. Брежнев Бангладеш халқининг бахт-саодати ва тинчлик иши йўлидаги фаолиятида Бош министрга сиҳат-саломатлик ва янгидан-янги муваффақиятлар тилади.

Суҳбатда: КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг референти Е. М. Самотейкин, СССР Ташқи ишлар министрлиги жанубий Осиё бўлими мудири вазифасини бажарувчи В. П. Степанов, шунингдек Бангладеш Халқ Республикасининг СССРдаги элчиси Ш. Раҳмон, Бош министрнинг секретари А. Раҳим, Бангладеш Ташқи ишлар министрлигининг Бош директори М. М. Карим ҳозир бўлдилар.

(ТАСС).

20 АПРЕЛЬ 1974 ЙИЛ — БУТУНИТТИФОҚ КОММУНИСТИК ШАНБАЛИК

„ҚИЗИЛ ШАНБАЛИК" АРАФАСИДА

— Бу йилги умумхалқ ҳашарига,— дейди пойтахтимиздаги электр техника заводи касаба союз комитети раиси Ольга Васильева,— корхонамизда алоҳида тайёргарлик кўрилмоқда. Ўтган шанбаликлардан фарқли ўлароқ бешйилликнинг белгиловчи йилида ўтадиган ҳашар муносабати билан оширилган мажбурият қабул қилинди. Бунинг сабаби бор албатта. Негаки, республикамизнинг барча корхоналари меҳнаткашлари каби заводимиз аъзолари ҳам республикамизнинг олтин тўйи шарафига юксак марраларни эгаллашга аҳд қилишган.

Белгиловчи йилнинг дастлабки квартали муваффақиятли якунланди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш топшириқлари ошириб адо этилди, тайёрланаётган маҳсулотлар сифати анча яхшиланди. Иқтисодий тежамкорлик борасида ҳам дуруст натижаларга эришилмоқда.

«Қизил шанбалик»нинг намунали ўтиши учун махсус штаб тузилди. Штабга корхона ва цех раҳбарлари аъзодирлар. Умумхалқ ҳашари куни корхонанинг 4 мингдан ортиқ аъзоси ўз дастгоҳлари ёнида бўлишади. Шу куни энг юксак меҳнат кўрсаткичга эришилади. Чунончи 80 минг сўмлик турли хил маҳсулот ишлаб чиқарилади, 7 минг сўм иш ҳақи беш йиллик фондига ўтказилади. 15 тонна темир-терсак йиғилади.

Инженер-техник ходимлар ҳам бу ҳамиятли ишдан четда қолишмайди. Улар кучи билан 1500 погон метр ариқ-зовурлар тозаланади, минг тупдан ортиқ мевали ва манзарали дарахт кўчатлари экилади, завод территорияси ҳамда туташ кўчалар тозаланиб, тартибга келтирилади.

Коммунистик шанбалик ўз номи билан коммунистик меҳнат тантанасига айланади.

СССР ДАВЛАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ҚАЙТИБ КЕЛДИ

СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний бошчилигидаги СССР давлат делегацияси 8 апрелда Париждан Москвага қайтиб келди. Делегация Франция Республикаси Президенти Жорж Помпидунинг вафоти муносабати билан ўтказилган расмий маросимда иштирок этди.

Совет Иттифоқининг Давлат байроғи билан безатилган Внуково аэродромида делегацияни Ю. В. Андропов, М. С. Соломенцев ўртоқлар ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ТАСС).

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

9 апрелда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. М. Матчонов Тошкентда темир йўл транспорти, граждан авиацияси, автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги ходимларига, СССР Алоқа министрлиги корхоналари ва ташкилотларининг ходимларига СССРнинг орден ва медалларини топширди. Бу ходимлар 1973 йилги планларини ва зиммаларидаги социалистик мажбуриятларини тўла ва ошириб бажарганликлари учун шу мукофотларга сазовор бўлган эдилар.

Н. М. Матчонов мукофотларни топширгач, ўрнак кўрсатган ўртоқларни самимий табриклади, уларга меҳнатда янги-янги муваффақиятлар тилади.

(ЎзТАГ).

ФЕРМА ЮЛДУЗЛАРИ

Ферма ходимларининг йиғилишида бўлим бошлиғи Мутал Юнусов:

— Ўтган йили ҳар бош сигирдан 2850 килограммдан сут соғиб олинган эди. Бу йил 3000 килограммдан сут соғамиз, социалистик мажбуриятимиз эса 3250 килограмм, шуни бажара оламизми, ўртоқлар?— деб гап бошлади.

Унинг бу саволига коммунист, илғор сут соғувчи Зуҳра Ҳасанова жавоб берди:

— Менимча ҳар сигирдан бемалол 3250 килограмм сут соғиб оламиз. Масалан, ўз боқимимдаги 17 бош сигирнинг ҳар биридан юбилей йилида 3770 килограммдан сут соғаман.

Иззат Мавлонова, Равшан Омонова, Райҳон Абдумўминовалар ҳам худди шундай мажбурият қабул қилишди. Ферма бўйича 108 сигирнинг ҳар биридан ўртача 3500 килограмдан сут соғиб олиш белгиланди. Бу эса бултургидан 70 тонна кўп сут етиштирилади, деган сўз. Айни кунларда сут соғувчилар мусобақа шартларини бажариш учун астойдил меҳнат қилаётирлар. Кунлик ва беш кунлик иш унуми муҳокама қилинади.

Сут соғувчилар шу кунларда юқори унум билан ишлаётирлар. Ҳозир кунлик ўсиш — сигир бошига 12 килограмм.

Бу йил сут соғувчилик касбини эгаллаган комсомол аъзоси Иззат Мавлонова ибратли ишламоқда. У ўз қўлидаги сигирларнинг ҳар биридан кунига ўртача 19 килограммдан сут соғиб олаётир.

— Ҳар бир сигирдан 3770 килограмм сут соғиб олиш учун ҳозирги кўрсаткич камлик қилади, — дейди Иззатой. — Кунига 14—15 килограммдан сут соғиб олишга эришиш керак. Фермадаги қора-ола зотли сигирлардан шунча сут соғиб олиш мумкин. Фақат яхшилаб парвариш қилинса бўлгани.

Бошқа сут соғувчилар ҳам Иззатойдан ўрнак олиб, сигирлар парваришини яхшилаб, сут миқдорини кун сайин ошир482аётирлар. Райҳон Абдумўминова 15 сигирдан бир кунда 185 килограмм сут соғиб олиб, Иззат билан тенглашди. З. Ҳасанова ва Р. Омоновалар ҳам ҳозир кунига ҳар сигирдан 12 килограммдан сут соғиб олаётирлар.

Т. ХУШНАЗАРОВ,
Оҳангарон районидаги 1-«Оҳангарон» совхози.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ЧИГИТ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 9 АПРЕЛГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Янгийўл	36,4
Қуйи Чирчиқ	34,1
Бекобод	24,1
Чиноз	22,5
Оққўрғон	20,4
Пискент	19,1
Бўка	16,1
Ўрта Чирчиқ	6,6
Юқори Чирчиқ	2,6
Область бўйича	19,4

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ДОН УЧУН МАККАЖЎХОРИ ВА САБЗАВОТ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 9 АПРЕЛГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида, биринчи устун — дон учун маккажўхори экиш, иккинчи устун—сабзавот экиш)

Калинин	98,8	94,6
Чиноз	90,5	105,1
Оққўрғон	89,1	93,4
Ўрта Чирчиқ	83,4	97,9
Бекобод	73,4	75,1
Қуйи Чирчиқ	73,3	92,7
Бўка	57,5	108,2
Пискент	44,3	93,8
Янгийўл	44,2	70,2
Юқори Чирчиқ	42,1	78,0
Орджоникидзе	32,6	92,6
Оҳангарон	25,0	90,2
Бўстонлиқ	11,6	80,5
Область бўйича	60,5	89,9

А. А. ГРОМИКО К. ВАЛЬДХАЙМ БИЛАН УЧРАШДИ

НЬЮ-ЙОРК, 9 апрель. (ТАСС). Кеча БМТ Бош секретари К. Вальдхайм КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико шарафига нонушта зиёфат берди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида А. А. Громико билан К. Вальдхайм БМТ Бош ассамблеясининг бугун очиладиган VI махсус сессиясига тааллуқли бир қанча масалалар хусусида фикрлашиб олдилар.

ТОШКЕНТДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистонда бир неча кун меҳмон бўлган Греция Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Харилаос Флоракис 9 апрелда Тошкентдан жўнаб кетди.

Аэропортда Греция Компартияси Тошкент партия комитети бюросининг аъзолари Я. Партакилудис, Г. Ритас, Х. Санидас, Я. Кипарисис Х. Флоракисни узатиб қолдилар. Узатувчилар орасида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири Г. М. Орлов бор эди.

(ЎзТАГ).

ЯНГИЙЎЛ районидаги «Ленинизм» колхозида чигит экиш тез ва сифатли ўтказилмоқда. Ҳозир колхоз далаларида 25 та чигит экиш агрегати ишлаяпти. Колхоз механизаторлари бу йил 1270 гектар ерга чигит экишлари керак. Суратларда: звено бошлиғи А. Тошбоев (ўнгда) ва сеялкачи С. Мадалиев ўртоқлар. (Чапда) звено даласида чигит экиш пайти.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР, Ўзбекистон Компартияси 50 йиллигига

НУРЛИ ЙЎЛ

АВЛОДЛАРНИНГ ВОРИСЛИГИ СОВЕТ ЖАМИЯТИНИНГ ХАРАКТЕРЛИ ФАЗИЛАТЛАРИДАН БИРИ ҲИСОБЛАНАДИ. ТАЪБИР ЖОИЗ БУЛСА, УЛАРНИНГ БОСИБ УТГАН ЙУЛИ УСИШ, УЛҒАЙИШ, КАМОЛАТ САРИ ОДИМЛАШНИНГ УЗЛУКСИЗ БИР ЗАНЖИРИДИР.

УЗБЕКИСТОН ССР ВА УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ 50 ЙИЛЛИК ЮБИЛЕЙИ МУНОСАБАТИ БИЛАН РЕДАКЦИЯМИЗ «СУҲБАТ ДАВРАСИ»НИ ТАШКИЛ ЭТДИ. ДАВРА СУҲБАТЛАРИДА СЕРҚУЁШ РЕСПУБЛИКАМИЗДА ЯРИМ АСР ИЧИДА ХАЛҚ ХУЖАЛИГИНИНГ ТУРЛИ СОҲАЛАРИДА ЭРИШИЛГАН ЮТУҚЛАР ҲАҚИДА ГАП БОРАДИ. КЕКСА, УРТА ВА КЕНЖА АВЛОД ВАКИЛЛАРИ КАСБҚОРЛАРИ ТУҒРИСИДА ФИКРЛАШАДИЛАР.

МУҲТАРАМ ГАЗЕТХОНЛАР! МАРҲАМАТ, ДАВРАМИЗГА ҚУШИЛИНГ, РЕДАКЦИЯМИЗ ФИКРЛАРИНГИЗНИ ЭҲТИРОМ БИЛАН ҚУТИБ ОЛАДИ.

БУГУНГИ «СУҲБАТ ДАВРАСИ»НИ ХАЛҚ МАОРИФИ РАВНАҚИГА БАҒИШЛАДИК.

УЧҚУНДАН АЛАНГА

Мансур МИРЗАЕВ: республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи

Мамлакатда маданий революцияни амалга оширишнинг ленинча йўли, аввало аҳолининг хат-саводлигини ошириш, халқ маорифини ҳар томонлама ривожлантиришни тақозо этарди. **«Саводсиз киши сиёсатдан четда туради, — деган эди В. И. Ленин, — унга аввало алифбени ўргатмоқ керак...».**

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги тўғрисида қабул қилган қарорида таъкидланганидек, республикамиз Октябрь революциясига қадар патриархал қолдиқларга эга бўлган қолоқ ўлка эди, аҳоли орасида саводли кишилар бор-йўғи икки процент эди. Устига-устак одамларнинг онги, тушунчаси дин оғуси билан заҳарланган, савод масаласи очилмаган қўриқдек бир гап эди. Шунинг учун ҳам саводсизликка қарши кураш оммавий тус олди.

Бу жанговар курашнинг олдинги сафида борган тўнғич зиёлиларнинг ўша пайтдаги жонбозлигини ҳали-ҳали яхши эслайман. Донгдор ўқитувчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Оқилхон Шарафиддинов ўшанда ёшгина йигитча эди. У саводсизликни тугатиш ишига сафарбар этилди. Эски Тошкент, Тарновбоши деган жойлардаги мактабда ўқитувчилик қилар, тенгқурлари билан 18 ёшдан то 70 ёшгача бўлган кишиларнинг рўйхатини оларди. Улар 11 та маҳаллада 60 га яқин саводсизликни битириш курсини очишди.

Маҳаллаларда очилган саводсизликни тугатиш курсларида ўқитувчилик қилганлигим билан мен ҳам фахрланаман.

Ўқув қуроллари етишмай турган, мактаб учун бино топиш ва ўқишни ташкил этиш мушкуллашган бир пайтда революция бешиги — Ленинграддан совғалар келиб қолди. Ўзбекистонга ҳадя қилинган уч эшелон ўқув-қуроллари мактабларни оталиққа олган завод, фабрикалар ишчилари кучи билан тайёрланганди. Совет ҳокимиятининг дастлабки ўн йилликлари саводсизликни тугатиш тўғрисидаги доҳий декретини амалга ошириш йиллари бўлди.

«Ҳозирги вақтда Туркистон ўлкасида 141 та мактаб бор. Шаҳарда 84 та ва қишлоқда 57 та» деб хабар қилган эди «Туркистанская правда» газетаси 1923 йилнинг 27 апрель сонида. Ҳа, йиллар ўтиши билан республикамиз саводхон ўлкага айлана борди. 1925 йилдан 1929 йилгача ҳар йили ўртача ҳисобда янгидан 287 та мактаб очилиб турганини статистика маълумотларидан билиб олиш қийин эмас. 1930—1931 ўқув йилидан эътиборан ҳамма жойда умумий мажбурий бошланғич таълим жорий этила бошланди.

Серқуёш республикамиз ташкил топган йили Тошкентда 95-мактаб очилган эди. Тўнғич билим ўчоқларидан бири бўлгани учун ҳам унга «Учқун» деб ном берилди. Заррада қуёш акс этганидек, бу билим бўстони мисолида ҳам маориф ишлари нақадар равнақ топганини билиб олиш мумкин.

Чиндан ҳам учқундан маърифат нури аланга олди. Мактабимизда бир неча яхши анъаналар қарор топди. Бу ерда дарс бераётган ўқитувчилар орасида мен каби 40 йиллик меҳнат фаолиятига эга бўлганлар анчагина. Касбдошларим қатори тил ва адабиёт ўқитувчиси сифатида бой тажриба тўпладим, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи бўлиб етишдим.

Ҳозир мактабимиз ўзининг ярим асрлик тўйига қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Серқуёш Ўзбекистонимизнинг шонли 50 йиллик юбилейига биз мураббийлар учун қадрдон даргоҳ бўлиб қолган мактабимизнинг тўйи ҳам уланиб кетади.

САВОДХОН ЎЛКА

Одил МАҲМУДОВ: Тошкентдаги 167-мактабнинг директори.

Ўзинг туғилиб-ўсган жонажон республиканинг тенгдоши бўлиш нақадар фахрли! Кўплар қатори мен ҳам ана шундай бахтга муяссар бўлганлардан. Қадрдон диёр билан бир ёшда ўсиб-улғайдик, камолатга етдик.

Шу ўтган давр ичида ўзбек диёри ёппасига саводхон ўлкага айланди. Маорифчиларимизнинг кекса авлоди учун оғир, айни вақтда жанговар йилларда ишлашга тўғри келди. **Биз ўрта авлод вакиллари меҳнат эстафетасини қабул қилиб олар эканмиз, ўз олдимизда нақадар шарафли ва улуғвор вазифалар турганлигини рўй-рост чуқур ҳис қилган эдик.**

Республикада бизгача таълим-тарбиянинг янги усуллари таркиб топди, мактабдан ташқари болалар муассасалари тармоғи вужудга келди. Улар учун кадрлар тайёрлаш йўлга қўйилди.

Иккинчидан, умумий мажбурий етти йиллик таълимни жорий этиш ва ўрта мактаблар тармоғини анча кенгайтириш имкони туғилди. Мана бу рақамларнинг мағзини чақиб кўрган киши маорифимиз ютуқларидан воқиф бўлади: 1929-1930 ўқув йилида республикамизнинг ҳар минг аҳолисига 36 ўқувчи тўғри келган эди. Бу рақам 1938-1939 ўқув йилида 176 тага ортди.

Бироқ, шу билан бирга ҳали олдимизда қатор муҳим вазифалар турарди. Булардан бири рус алфавитига кўчиш масаласи бўлди. 1940 йилнинг сентябридан бошлаб ўқувчилар янги рус алфавитида ўқишга киришдилар.

Бу орада Улуғ Ватан уруши бошланиб қолди. Урушнинг оғир йилларида ҳам ўқувчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида мактабларимиз кўп иш қилдилар. Болалар билан ишлашнинг янги формалари вужудга келди.

Жонажон она-Ватанимизни фашистлардан ҳимоя қилишда маориф ходимлари ҳам жон олиб-жон бердилар. Тенгқурларим қатори мен ҳам ўша оловли жангларда қатнашиб қаҳрамонона кураш йўлини босиб ўтдим.

Ёш авлод меҳри бизни яна мактаб қучоғига етаклади. Мана, ўттиз йилдирки, ўқувчилар орасидаман. Дастлаб ўқитувчи, кейин илмий бўлим мудири бўлиб ишладим. Ҳозирда эса мактаб директориман.

Ўсиб келаётган ёш авлодга таълим-тарбия беришни янада яхшилаш учун мактабларнинг бутун иш мазмуни коммунистик қурилиш вазифаларига тўла мувофиқ бўлмоғи, илмий-техника тараққиёти талабларига ғоят мос тушмоғи лозим. Шунинг учун партия ва ҳукуматимиз ўқитишнинг илғор тажрибаларини, самарали методларини ва таълимнинг замонавий техника воситаларини жорий этиш юзасидан қатор тадбирлар белгиладилар.

Мазкур оқилона ишлар таълим-тарбия тажрибасида яққол исботланди. Чунончи, таълимнинг кабинет системаси, факультатив дарслар, тўгарак машғулотларининг фойдасини кундалик ишимизда яққол кўриб турибмиз.

Бу йил шонли юбилейни нишонлаймиз. Катта санага зўр тараддуд кўрилаётир. Барча билим ўчоқлари каби бизнинг педагогик коллективимиз ярим асрлик тўйни таълим-тарбияда янги ютуқларни қўлга киритган ҳолда кутиб олади.

АНЪАНАЛАР ДАВОМ ЭТАДИ

Зуҳра ЕҚУБОВА: Калинин районидаги 84-мактабнинг ўқитувчиси.

Социалистик жамиятда ўқитувчига мураккаб вазифа юклатилган. Зотан, ўқитувчи ҳам муаллим, ҳам мураббий! Шундай экан, биз ёш авлоднинг тақдири, келажаги, ҳаётдаги ўрни ва мавқеи учун тўла жавобгармиз.

Ёшларни келажакка, ҳаётга билим макони мактаб йўллайди. Аммо, уларни коммунизмнинг муносиб қурувчилари қилиб етиштиришнинг ўзи бўлмайди. Ҳаёт, замон талаблари асосида иш қуришимиз лозим.

Фан ва техника беқиёс равнақ топаётган ҳозирги бир пайтда таълим-тарбия олдида улкан вазифалар турибди. Мактабларда янги ўқув программалари ва планлари билан ишлашга ўтилди. Янгича иш—янгича талаб, деганларидек, бу мураккаб вазифаларни таълим системасига жорий этишда айниқса, биз ёш ўқитувчилар катта куч-ғайрат сарфлашимиз лозим.

Бу йил республика мактабларида ҳамма имкониятлар бор. Шу ўқув йилининг ўзида қўшимча равишда 1549 та фан кабинетлари, 1974 та устахоналар ташкил қилингани нур устига аъло бўлди. Партия ва ҳукуматимиз томонидан қишлоқ умумий таълим мактабининг иш шароитини янада яхшилаш тадбирлари кўрилди. Бу қишлоқ мактабларига эътибор тағин ҳам ортганлигини кўрсатиб турибди.

Ҳозир мактабимизда ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадалари тузилган. Ўқувчиларимиз қишлоқ хўжалик техникасини бошқаришни пухта эгаллаб олишаётир.

●

Чиндан ҳам авлодлар эстафетаси ишончли қўлларда. Унинг ворислари эса ўз касб-корини жон дилдан севиб эъзозлаётган замонамизнинг муносиб кишиларидир.

Шу ўринда **«Вестник воспитания» журналининг 1906 йил сонларидан бирида ташвишланиб ёзилган мақола беихтиёр ёдга тушади. Унда, ўша вақтдаги мавжуд суръатлар билан «Ўрта Осиёда саводсизликни тугатиш учун 4600 йил вақт керак бўлур эди», дейилганди. Ўзбекистонга келиб кетган инглиз журналисти Сэм Рассел бу фикрни шарҳлаб: «Совет ҳокимияти қандай қилиб бу вазифани 200 марта тезроқ ҳал қилаолганини мен ўз кўзим билан кўрганман-ку! Энди саводсизликни тугатиш тўғрисида эмас, бир вақтлар қолоқ бўлган бу районларда мактабларнинг кенг шоҳобчаларига, олий ўқув юртларига, театрларга ва фанлар академияларига таянган янги миллий маданиятни яратиш тўғрисида ҳам гапириш мумкин» деб ёзди.**

Ўқитувчининг йўли — қутлуғ йўл, деб шуни айтадилар-да! Шу нурли йўл ёш авлодни билим чўққилари сари дадил бошлайди.

ҚАРДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРДА

ЙИЛЛИК ПЛАН МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

✦ ФРУНЗЕДАГИ «Октябрь 40 йиллиги» тикувчилик фабрикасининг ишчиси Нарзагул Жонашева шахсий йиллик планини муддатидан илгари—етти ойда бажаришга қарор қилди. Илғор ишчи бу юксак мажбуриятини КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Қизил байроғи корхонага топширилишидан руҳланган ҳолда қабул қилди.

Н. Жонашеванинг ватанпарварлик ташаббусини фабрика коллективи қизғин қўллаб-қувватлади. Корхонанинг 43 ишчиси шахсий йиллик планини шу йил биринчи августгача бажариш иштиёқида фидокорона меҳнат қилаётир.

Шу кунларда фабриканинг 170 дан зиёд ишчиси беш йилликнинг сўнгги йили ҳисобига ишламоқда.

ҒАЛЛАКОРЛАР ҒАЛАБАСИ

Данғара районидаги «Коммунизм» колхози республикадаги йирик ғаллакор хўжаликлардан ҳисобланади. Мазкур колхоз кўпгина колхоз ва совхозларга уруғлик буғдой, арпа етказиб беради. Ўтган йили лалми ерларнинг ҳар гектаридан 14,8 центнердан дон йиғиштириб, бу соҳада республика мусобақасининг ғолиби бўлди. Яқинда ғолиб ғаллакорларга Тожикистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, касаба союзлари республика совети ва Тожикистон ЛКСМ Марказий Комитетининг Қизил байроғи топширилди.

Байроқдор хўжаликнинг ғаллакорлари бу мукофотга жавобан 1974 йил топшириқларини муддатидан илгари бажариш юзасидан ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар.

ЮҚОРИ СИФАТЛИ МАҲСУЛОТЛАР

Шаҳар саноат корхоналарида кўп ва юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш шиори остида социалистик мусобақа қизитиб юборилди. Май қўзғолони номидаги тўқимачилик комбинати тўқув фабрикасининг мастер ёрдамчиси, меҳнат ветеранларидан бири Гарник Торосян ана шу ташаббуснинг ижодкори бўлди.

Мастер ёрдамчисининг ташаббуси тўқимачилик комбинатининг ишчилари томонидан қизғин қўлаб-қувватланди.

Арманистон КП Ленинакан шаҳар комитетининг бюроси ўртоқ Г. Торосяннинг ташаббусини маъқуллади.

«АҚЛЛИ» МАШИНАЛАР

«Мир — 1» маркали электрон-ҳисоблаш машинаси лойиҳа ишлари билан боғлиқ қатор масалаларни ҳал этишга мослашган. Шунинг учун ҳам бу «ақл»ли машина лойиҳалаш институтларида кенг фойдаланила бошланди.

«Сельэнергопроект» институтининг Ўрта Осиё бўлимида ҳам «Мир — 1» жуда қўл келди. Ҳозир у буюртма лойиҳаларнинг 15 процентини «бажариб» бераётир. Эндиликда бу ерда «Мир-2» электрон-ҳисоблаш машинаси ҳам ишлаб турибди.

КОРХОНА МАРКАСИ — КОЛЛЕКТИВ ШАРАФИ

Касаба союзлари область Совети яқинда область саноат корхоналарида ишлаб чиқаришнинг техник даражасини ошириш ва буюмларни давлат сифат белгиси олишга тайёрлаш бўйича конкурсни якунлаганлиги ҳақида хабар берган эдик.

Бу конкурсда «Қизил тонг» тикувчилик фирмаси биринчи, Тошкент кабель заводи иккинчи, «Ўзбекхиммаш» ва Тошкент бадиий буюмлар фабрикаси коллективлари учинчи ўринни олдилар. Ушбу материалда конкурс ғолибларининг маҳсулот сифатини яхшилаш, ишлаб чиқаришнинг техник даражасини ошириш юзасидан кўрган тадбирлари, бу соҳадаги тажрибалари ҳақида ҳикоя қилинади.

Конкурс ғолиблари бўлган бу корхоналарда «кам чиқим билан кўпроқ ва сифати яхши маҳсулот бериш коллектив аъзоларининг шиори бўлиб қолган. Улар маҳсулот сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштиришни, меҳнат унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш, маҳсулот тайёрлашни кўпайтиришда катта-катта зафарларни қўлга киритиб, корхона маркасига доғ туширмасликка, шуҳратини муттасил ошириб боришга алоҳида эътибор бераяптилар. Социалистик мусобақа иштирокчиларининг куч-ғайрати, ижодий изланиши, ана шу мақсадга бўйсундирилмоқда. Ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилашдан аввало коллективнинг ўзи катта манфаат кўришини тушунадилар. Маҳсулот сифатини тинмай яхшилаб бораётганликлари учун ҳам бир неча бор, устама мукофотлар олишган.

«Қизил тонг» тикувчилик фирмаси коллективи конкурсда фаол иштирок этди. Конкурснинг мақсадини барча цех ва бригадалар, ишчи-хизматчиларга қунт билан тушунтирилди. Маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган ташкилий ва техникавий тадбирлар белгиланди ва бирин-кетин амалга ошириб борилди. Сифатли маҳсулот ишлаб чиқарувчилар моддий ва маънавий томондан рағбатлантириб борилди.

Фирма цехларида маҳсулотни нуқсонсиз тайёрлаш ва биринчи кўрсатишдаёқ техника контроли бўлимига топширишни ташкил этиш анча такомиллаштирилди. Бу соҳада яхши кўрсаткичларга эришган бригадаларга ҳар ойда кўчма вимпеллар берилди. Тайёрланган маҳсулотни биринчи кўрсатишдаёқ топширишга муваффақ бўлаётган ишчиларга эса «Сифат аълочиси», «Олтин қўлли мастер» унвонлари топширилди. Тайёрланган маҳсулотнинг 95 процентини биринчи кўрсатишдаёқ техника контроли бўлимига ўтказаётган бригадалар «Аъло сифат бригадаси» унвонини олишди. Умуман, коллектив «Тўққизинчи беш йиллик — сифат беш йиллиги», шиори остида ишламоқда. Шунинг учун ҳам ҳар бир иш жойида аъло сифатли маҳсулот бериш юзасидан бошланган ҳаракат тўхтовсиз кенгайиб бормоқда.

Фирма ўтган йили маҳсулотнинг 97 процентини олий ва биринчи категорияли сифат билан чиқаришга эришди. Олий категориядаги маҳсулотнинг миқдори ишлаб чиқариш умумий ҳажмида 1972 йилдаги 7,2 процент ўрнига 18,1 процентга кўпайди. 13.700 сўмлик маҳсулотга Давлат сифат белгиси берилди. Бу ўтган йилга нисбатан 5 минг сўм кўпдир.

Кейинги вақтларда ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ошириш юзасидан ҳам маълум ишлар қилинди. Биргина ўтган йили 76 та янги асбоб-ускуна ишлаб чиқаришга топширилди. 12 та автоматик конвейер қурилмаси ишга туширилди. Иш жараёнларини механизациялаш имконини берадиган 300 га яқин мосламалар ишлаб чиқилди ва жорий этилди.

Тошкент кабель заводида маҳсулотларни Давлат сифат белгиси олишга тайёрлаш юзасидан анчагина ишлар қилинди. Кабель буюмлари сифатини тармоқ аттестацияси ва қайта аттестациядан ўтказиш борасида амалга оширилган тадбирлар ҳам диққатга сазовордир. Биргина ўтган йили корхонанинг ўндан ортиқ маҳсулотига Давлат сифат белгиси берилди.

Коллектив бундай ютуқларга қатор ташкилий-техникавий тадбирларни амалга ошириш туфайли эришди. Кенг миқёсда унумли техника жорий қилинди, буюмларнинг янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Корхона рационализаторлари ва ихтирочилари тайёрланаётган маҳсулот сифатини яхшилашга салмоқли ҳисса қўшдилар. Бу корхонада ҳам маҳсулотни биринчи кўрсатишдаёқ техника контроли бўлимига топшириш ҳажми анча ортди. Ишлаб чиқаришда қатор янги стандартлар қўлланиляпти. Ана шундай тадбирлар туфайли маҳсулотнинг брак бўлишидан кўриладиган зарар бир ярим баравар камайди.

Конкурсда учинчи ўринни олган Ўзбекистон химия машинасозлиги заводи, ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари маҳсулот сифатини яхшилаш, унинг чидамлилигини ошириш учун курашмоқдалар. Маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган жуда кўп ташкилий-техникавий тадбирлар кўрилди. Буйдан ҳар йили корхона салкам 50 минг сўмлик фойда олишга имконият туғилди.

Корхонада ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш, сермеҳнат операцияларни енгиллаштириш юзасидан қатор ишлар қилинди. Бир мунча асбоб-ускуналар модернизациялашди. Маҳсулотни тармоқ ва давлат аттестациясидан ўтказиш ҳамда сифат белгиси олишга тайёрлаш юзасидан ўттиздан ортиқ тадбир амалга оширилди.

Натижада тармоқ аттестация комиссияси маҳсулотнинг беш хилини биринчи категорияли маҳсулот, деб тан олди. Бу тайёрланаётган барча химия асбоб-ускуналарнинг 76 процентини ташкил этади. Корхона ишлаб чиқараётган тўрт агрегатга Давлат сифат белгиси берилди. Улар ТКВ, ТНВ типидаги иссиқ алмаштиргичлар, вертикал иситгичлар, ҳаво пурковчи асбоб-ускуналардир.

Тошкентдаги бадиий буюмлар фабрикаси, Янгийўл экспериментал колбаса-сут бирлашмаси, «Ўртоқ» кондитер ва Янгийўлдаги пойафзал фабрикалари, Тошкент электротехника, Чирчиқ трансформатор, Ғазалкент консерва заводлари ва бошқа корхоналарнинг коллективлари ҳам конкурсда актив иштирок этиб, ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ошириш ва тайёрланаётган маҳсулотларни Давлат сифат белгиси олишга тайёрлаш юзасидан анча ишлар қилишди. Натижада маҳсулот сифати бирмунча яхшиланди.

Лекин областимиздаги ўнлаб коллективлар конкурсда иштирок этмадилар. Айрим корхоналар раҳбарлари, касаба союз ташкилотлари бу оммавий ҳаракатга қўшилишга етарли эътибор бермадилар. Бу эса ўз навбатида конкурс натижаларининг янада самарали бўлишига салбий таъсир кўрсатди. Ваҳоланки, унда иштирок этиш коллективлари учун фойдадан бўлак нарса эмасди.

М. РАҲИМОВ,
касаба союзлари Тошкент область Советининг инструктори М. МИРҲАМИДОВ.

ИЛҒОР ТАЖРИБА МИНБАРИ

Чирчиқ трансформатор заводи қурилаётган нурхоналар, саноат корхоналари, юксак кучланишли электр узатиш линиялари ва бошқа энергетика шохобчаларига кўплаб электр трансформаторлари етказиб бермоқда. Корхона маҳсулотига чет эл бозорларида ҳам талаб кучаймоқда. Ҳар йили кўплаб трансформаторлар қардош социалистик давлатларга ва бошқа мамлакатларга етказиб берилияпти. Ушбу суратларда корхонанинг илғор электр монтажчиси Муҳаббат Қубетдинова (юқорида) ва йиғувчи слесарь Ғофир Норбоевларни кўриб турибсиз. Улар нормани доим ортиғи билан бажаришади. Шу кунларда белгиловчи йилнинг иккинчи ярми ҳисобига ишлашяпти.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

ЧИҚИТ — ЧОРВАГА ЕМ

САНОАТ — ҚИШЛОҚҚА

Тошкент гўшт — суяк уни экспериментал заводи лойиҳадаги қувватга эришди. Бултурги йилнинг декабрида ишга тушган корхона ҳозир ҳар сменада 12 центнердан ем ишлаб чиқармоқда. Биринчи кварталда планидаги 770 центнер ун ўрнига 930 центнер ун тайёрланди.

Гўшт комбинатлари, қушчилик фабрикалари, колбаса цехлари ва озиқ-овқат савдоси корхоналарининг чиқити ушбу завод учун хом ашё бўлиб хизмат қилади. Шундай чиқитдан тайёрланадиган унда 50 процентгача оқсил, кўп мой бор. У чорванинг терти учун сер—озуқа қўшимча бўлиб хизмат қилади.

Экспериментал завод — шу соҳада республикада биринчи марта табиий газ билан ишлайдиган автоматлашган корхонадир. Унинг машина ускуналари Болгария Халқ Республикасидан келтирилди. Машиналар хом ашёни туйиб қоради ва тегирмонга қоплаб жўнатиб туради. Тегирмонда эса омухта ем тайёрланади. Кейинчалик республикамиз консерва ва вино заводларидан чиқитларни йиғиб келтириб ҳам шундай ун тайёрлашга мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

СУРАТЛАРДА: (ўнгдан) совхоз директори А. Абдувалиев, бригада бошлиғи С. Сафаров, бўлим бошқарувчиси А. Ғаффоров, бош агроном Ш. Хожимуродов ўртоқлар (чапда) уруғлик пиёз қатор ораларига ишлов бериш пайти.

САРА УРУҒ ЕТИШТИРАМИЗ

САБЗАВОТЧИЛИКНИ КОМПЛЕКС МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ВА ОРГАНИК ЎҒИТЛАРДАН УНУМЛИ ФОЙДАЛАНИШ—ҲОСИЛДОРЛИКНИ ОШИРИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ

Бу йил Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси ва Ўзбекистон Компартияси барпо этилганлигининг 50 йиллик олтин тўйи тантанали нишонланади. Шу тарихий йилда элимиз дастурхонини тўкин сочин қилиш, фидокорона меҳнат билан мўл-кўлчилик вужудга келтиришда азамат деҳқонларимиз ғайрат камарини маҳкам боғлаб, астойдил ишламоқдалар. Дала ишлари агротехника муддатларида сифатли олиб борилиб, сабзавотдан мўл ҳосил етиштириш йўлида бутун куч имконият ишга солинаётир.

Бу йил сабзавот экинларининг барча турларидан олинадиган уруғ гектар бошига бир неча юз центнерга ошади. Бунинг учун хўжаликдаги мавжуд барча резерв ва имкониятлар ишга солинади.

Совхозимиз республикада ягона аъло навли сабзавот уруғи етиштирадиган хўжалик. Экин майдонларимиз паст-баланд адирларга жойлашган. Бу ерларда экинларни механизация кучи билан парваришлаш, суғориш бирмунча мураккаб, албатта.

Хўжалигимиз ерлари қўшни Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхози пахтазорлари билан туташ. Деҳқонларимиз доимо борди-келди қилишади. Деҳқончилик маданиятини ошириш, ҳар бир қарич ердан унумли фойдаланиш, ҳосилдорликни кўтаришнинг янги омилларини ишлаб чиқаришга жорий этиш соҳасида бамаслаҳат иш юритадилар. Биз моҳир пахтакор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Маҳмуд Исматов раислик қилаётган колхозда амалга оширилаётган ибратли ишларни кузатиб борамиз. Хўжалигимизда ҳам умумхалқ манфаатини кўзлаб амалга оширилаётган ана шу тадбирларни жорий этишга ҳаракат қиламиз.

Тўлиқ гектарлар учун кураш — мўл ҳосил учун кураш, демакдир. Буни сабзавоткорларимиз яхши тушунишади. Хўжалик ерларида мавжуд бўлган ортиқча ариқ-зовурлар, нозарур увотлар, тракторлар юриши қийин бўлган калта, қийтиқ ерлар кўп. Ана шу «пўстдумба»га чиқарилган ерлар ҳисобига бригадаларда экин майдонлари тўлиқ бўлмай қолмоқда. Совхоз маъмурияти, партия ташкилоти, агросовет аъзолари муаммони ўзаро муҳокама қилишиб, ижобий ҳал этишди. Тракторлар юриши қийин бўлган увотлар, калта қийтиқлар ариқ-зовурлар ва йўл ёқаларига қўл кучи билан сабзавот экинлари экиш мўлжалланмоқда. Бу йил мана шундай ортиқча ерлар ҳисобига 30 гектарга яқин майдонга уруғлик қовоқ экилади.

Хўжалигимизда ариқ ва ўқариқлардан фойдаланиш масаласини ҳам агросовет аъзолари муҳокама қилдилар. Биз бу йил ўқариқлар сонини 70 процентгача камайтирамиз. Асосий майдонлардаги экинларни доимий ариқ орқали суғорамиз. Шунингдек, ерларимиз паст-баланд адирлардан ташкил топгани учун қир тепасида олинган ўқариқдан икки картадаги экинларни суғоришда фойдаланамиз.

Инсон учун ризқ-рўз унадиган ердан унумли фойдаланишимиз лозим. Ер — эл бойлиги. Уни авайлаб, асраб маҳаллий ва минерал ўғитлар билан семиртириш, унумдорлигини ошириш, кўпроқ ҳосил ундириш учун курашишимиз керак. Сабзавоткорларимиз бугунги кунда ана шу ният билан меҳнат қилмоқдалар.

Маълумки, бу йил ерда нам кам тўпланди. Баҳор келиши билан ҳарорат бирдан кўтарилиб, ердаги нам янада камайди. Натижада ерларни тез текислаб бороналаш зарурати туғилди. Деҳқонларимиз бамаслаҳат иш юритдилар. Қисқа муддатларда ерлар техника кучи билан текисланиб бороналанди.

Тупроқ қатламида нам сақлашда, унумдорлигини оширишда органик ўғитларнинг таъсири катта. Шунинг учун ҳам йилдан-йилга далага кўпроқ маҳаллий ўғит чиқаряпмиз. Ўтган йили экин майдонларига 6 минг тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит чиқарилган бўлса, бу йил 10 минг тоннадан ошиб кетди.

Органик ўғитлардан унумли фойдаланиш ҳосилдорликни оширишда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда. Ҳар йили гектар бошига 50 тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит соламиз. Органик ўғитлардан ана шундай унумли фойдаланилган майдонларда олинаётган ҳосилдорлик бир неча баробарга ортмоқда. Масалан, ўтган йили ҳар гектар ердан 26 тоннадан помидор олиш белгиланган бўлса, маҳаллий ўғит ҳисобига ана шу ерлардан 50—60 тоннадан ошириб ҳосил олинди.

Маҳаллий ўғитдан унумли фойдаланиш хўжаликнинг иқтисодий қудратини оширишда ҳам салмоқли ҳисса қўшмоқда. Бир тонна органик ўғит хўжалик учун бир ярим сўмга тушади. Бир тонна минерал ўғит эса ўртача 60 сўмни ташкил этади. Биз бу йилдан бошлаб минерал ўғит олишни 70 процентга камайтирамиз. Маҳаллий ўғит ва техникадан унумли фойдаланиш ҳисобига маҳсулот таннархи кескин арзонлашмоқда. Ўтган йили бир центнер помидор етиштириш таннархи 7,5 сўм қилиб белгиланган бўлса, амалда 4,5 сўмга тўғри келди. Бошқа сабзавот экинлари таннархи ҳам ана шундай камайиб бормоқда.

Маҳаллий ўғит маҳсулот сифатини яхшилашда ҳам катта роль ўйнайди. Келгуси йилларда экин майдонларига 20—25 минг тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит чиқаришга эришамиз. Экин парвариши даврида ҳам асосий озиқлантириш манбаи маҳаллий ўғит бўлади.

Техника — деҳқоннинг қаноти, дейишади. Айниқса, сабзавотчиликни комплекс механизациялашнинг самараси катта. Олдинги йиллари хўжалигимизда сабзавот маҳсулотлари кам етиштириларди, сабзавот экинларини экишдан тортиб то териб-йиғиб олгунча бўлган ишлар асосан қўл кучи билан бажариларди. Кейинги йилларда техникага алоҳида эътибор берилмоқда. Тажрибали механизаторларимиз экиш агрегатларини қайта реконструкция қилиб, сабзавот экиш ва унга ишлов беришга мослаштирмоқда. Техсовет аъзолари кейинги икки йил ичида анчагина ишларни амалга оширди. Совхозимиздаги бригадаларнинг 70 проценти комплекс механизациялашди. Помидор кўчати экиш ишлари тўла механизациялаштирилди. Олдинлари бир гектар майдонга помидор кўчати экиш учун 34 ишчи кучи ишлатилган бўлса, ҳозирда 7 ишчи кучи сарфланмоқда. Агрегат ёрдамида бир кунда икки гектар майдонга помидор кўчати экилади. Экиш билан бир вақтда кўчат тагига сув қуйилади ва минерал ўғит солинади. Агрегат билан экилганда эгатлар тўғри олинади. Кўчатларнинг тўлиқ сақланишига эришилади. Кейинчалик қатор ораларига ишлов бериш осонлашади, кўчатлар нобуд бўлишига йўл қўйилмайди. Укроп, редиска ва полиз экинларини экиш ҳам механизациялашди. Қўл билан экилган полиз экинларидан гектарига 30 килограммдан сара уруғ олинган бўлса, бу иш механизациялашгандан сўнг 250—300 килограммдан ошириб уруғ олинмоқда. Бодринг, карам экиш ҳам тўла механизациялашган.

Аввал экинларни органик ва минерал ўғитлар билан озиқлантириш ҳам қўл кучи билан бажариларди. Совхоз бош инженери Зоир Бойжонов раислигидаги техсовет аъзолари органик ва минерал ўғит солиш билан бир вақтда культивация қиладиган ва бир йўла эгат олиб кетишга мослашган агрегат ишлашди. Ана шу агрегат ёрдамида помидор, бодринг ва бошқа сабзавот экинларини озиқлантирилмоқда.

Укроп, петрушка, редиска уруғи етиштириш, парваришлаш ва ундан кўп уруғ олиш ҳам кўп меҳнатни талаб этади. Шунинг учун ҳам кўпгина уруғчилик хўжаликларида укроп, петрушка ва редиска уруғлари етиштиришга унча эътибор берилмайди. Бизнинг хўжалигимизда эса ана шу экинларни экиш, парваришлаш, етиштирилган уруғни йиғиб олиш механизациялаштирилди. Уруғ махсус комбайнларда йиғиб олинади, пишиб етилгач, тўкилиб кетишига йўл қўйилмайди. Натижада гектаридан пландаги 200—250 килограмм ўрнига 400—450 килограммдан аъло навли уруғ олинмоқда. Мўл-кўл ҳосил етиштираётган моҳир сабзавоткорлар бизда кўп. Саидваҳоб Усмонов бошчилик қилаётган бўлим сабзавоткорлари ҳар ишда пешқадам. Улар бу йил помидор, бодринг, карам, пиёз ва бошқа сабзавот экинларидан пландагига нисбатан 15—20 тоннадан кўп сара уруғ етиштиришга аҳд қилганлар. Алишер Ғаффоров, Қодирали Содиқов, Карим Ашрапов, Қўчқор Маҳкамов, Турғун Холмирзаев бошлиқ бўлим ва бригада сабзавоткорлари ҳам далаларда ташаббус ва маҳорат кўрсатиб ишламоқдалар.

Азамат сабзавоткорларимиз, моҳир мехамизаторларимиз бутун куч-имкониятларини баҳорги экиш кампаниясини қисқа муддатда тугаллашга қаратмоқдалар. Улар сабзавотнинг барча турлари бўйича экишни бир ҳафта ичида тугаллашга қатъий қарор қилишган. Бу ишларни амалга ошириш учун техникадан унумли фойдаланиш тадбирлари белгиланди. Хўжалигимизда кундузи сабзавот экишга қатнашган агрегатлар кечаси ер тайёрлашга жалб этилади. Бу техникадан фойдаланишнинг энг самарали йўлидир.

Механизация ёрдамида экиладиган кўчатлар алоҳида парвариш қилинади. Парникларда кўчатларни бир-икки марта расад қилишга ҳаракат қиламиз. Ана шунда етиштирилаётган кўчат бақувват бўлиб ўсади, у далага олиб чиқилганда апрель ойининг баъзан иссиқ, баъзан салқин ҳавосига чидамли бўлади.

Шу кунларда ҳамманинг фикри-зикри далада. Белгиловчи йилнинг улкан вазифаларини бажаришга, республикамизнинг олтин тўйига муносиб меҳнат совғалари тайёрлашга қаратилган. Бу йўлда улар зафарли одим ташламоқдалар.

А. АБДУВАЛИЕВ,

Калинин районидаги «Бўзсув» аъло навли уруғчилик совхозининг директори, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

СУРАТДА: совхознинг илғор сабзавоткорларидан Х. Пирматова ва М. Қудратовалар парникда ўстирилаётган сабзавот кўчатларини парвариш қилмоқдалар.

Н. Тўраев фотолари.

Чет элларда

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

САМИМИЙ МИННАТДОРЧИЛИК

АДДИС-АБЕБА, 8 апрель. ТАСС мухбири А. Балебанов хабар беради:

Эфиопиянинг кўпгина районларида кўп йиллик қурғоқчиликнинг оғир оқибатлари ҳамон сезилиб турибди. Шу муносабат билан кўпгина мамлакатлар қурғоқчиликдан жабр кўрган районларнинг аҳолисига озиқ-овқат ва энг зарур буюмлар юбориб, ёрдам бермоқдалар.

СССР қизил крест ва қизил яримой жамиятлари союзи Эфиопия маъмурларига анча озиқ-овқат топширди. Эфиопия мудофаа министрининг ўринбосари Хайле Деста туҳфани қабул қилаётиб, беғараз ёрдами учун Совет Иттифоқига самимий миннатдорчилик изҳор қилди.

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

НЬЮ-ЙОРК, 9 апрель. (ТАСС). БМТ хавфсизлик кенгаши Яқин Шарқдаги БМТ фавқулодда кучларининг ваколат муддатини 1974 йил 24 октябргача чўзди.

Хавфсизлик кенгашининг қарорида айтиладики, Миср қўшинлари билан Исроил қўшинларини ўзаро чекинлаштириш Яқин Шарқ проблемасини бартараф этиш борасида қўйилган дастлабки қадамгина бўлиб, БМТ фавқулодда кучлари операцияларини давом эттириш Миср — Исроил секторидаги ҳозирги осойишталикни сақлаб туриш учунгина эмас, шу билан бирга керак бўлиб қолган тақдирда, Яқин Шарқда одилона ва мустаҳкам тинчлик ўрнатиш борасида бундан кейин сарфланадиган куч-ғайратларга ёрдам кўрсатиш учун ҳам зарурдир.

Хитой делегацияси Яқин Шарқ масаласини муҳокама қилишда четда туражагини айтиб, ушбу резолюцияни қўллаб-қувватлашни рад этди.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

НИКОЗИЯ. «Делта трейдинг компани лимитед» компаниясининг бош директори Ставрос Псиллос бу ерда ўтказилган матбуот конференциясида гапириб, бундай деди: «Кипрнинг социалистик мамлакатлар билан савдо-сотиғи узлуксиз ривожланиб бормоқда. Савдо-сотиқни келгусида янада кенгайтириш учун қулай истиқболлар мавжуд». У 1973-1974 йилги мавсумда Кипр сотган 220 минг тонна цитрус меваларнинг қарийб ярмини Европадаги социалистик мамлакатлар харид қилганлигини айтди.

ТОКИО. Киото префектураси губернатори сайловида Япониянинг демократик кучлари ғалаба қозондилар. Т. Нинагава еттинчи марта ана шу лавозимга сайланди. Коммунистик ва социалистик партиялар унинг номзодини қўллаб-қувватладилар.

Ҳозирги вақтда тараққийпарвар кучларнинг вакиллари етти префектурада губернаторлик лавозимларини эгаллаб турибдилар ва Японияда 60 дан купроқ шаҳарга бошчилик қилмоқдалар. Шу кучларнинг депутатлари мамлакат шаҳар ва посёлкаларининг 152 маҳаллий мажлисларида ҳам кўпчилик ўринни эгаллаб турибдилар.

КАРАКАС. Венесуэла конгресси депутатлар палатасида ҳозирги вақтда Америка нефть монополияларининг назорати остида бўлган нефть саноатини национализация қилиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш тугалланди. Конгресс раиси Гонсало Барриос ўз нутқида бундай деди: «Биз нефть саноатини национализация қилиш йўлида қатъият билан олға борамиз. Бу тадбир барча венесуэлаликларнинг муддаоларига мос бўлиб тушади».

НАЙРОБИ. Кения пойтахтида денгиз ҳуқуқига бағишланган конференция ўз ишини тамомлади. Конференция ишида ривожланаётган 77 мамлакат вакиллари иштирок этдилар. 12 кун давом этган учрашувда БМТнинг денгиз ҳуқуқига бағишланиб ўтказиладиган конференцияси олдидан шу мамлакатларнинг умумий позицияси келишиб олинди. Бу конференция шу йил июнь ойида Венесуэланинг Каракас шаҳрида очилади.

ТАНАНАРИВЕ. Мадагаскар мустақиллиги конгресси партиясининг раиси Ришар Андриамандзату ғарб давлатларининг Ҳинд океани зонасини милитарлаштиришга қаратилган режаларини қатъиян қоралади. У шу ерда ўтказилган матбуот конференциясида сўзга чиқиб, ана шу империалистик найранглар Малагаси республикасининг мустақиллиги учунгина эмас, Ҳинд океани ҳавзасидаги барча бошқа мамлакатларнинг мустақиллиги учун ҳам жиддий таҳдид туғдиради деди.

(ТАСС, 8 апрель).

ФКП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ПАРИЖ, 9 апрель. (ТАСС). Парижда Франция Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди. Пленум ФКП Бош секретари Ж. Маршенинг президент сайлови тўғрисидаги докладини тинглади ва маъқуллади.

ФКП Марказий Комитети, дейилади пленумнинг резолюциясида сиёсий бюронинг фаолиятини маъқуллайди. Унинг фаолияти уч сўл партиянинг ягона номзод кўрсатишга қарор қилиш имконини берди.

Марказий Комитет французларга мурожаат қилиб, сўл кучлар қўшма ҳукумат программасини амалга оширишга шароит яратмоқ учун республика президенти лавозимига сўл кучлар кўрсатган ягона номзод — Ф. Миттеран учун овоз беришга даъват этди.

Франция Компартияси, дейилади резолюцияда, меҳнаткашлар, демократлар, ватанпарварлар сўл кучларнинг бирдан-бир номзодига овоз беришлари учун ҳамма куч-ғайратларини сарфлайди.

ТАЙЁРГАРЛИК ҚОМИТЕТИНИНГ СЕССИЯСИ ТАМОМ БЎЛДИ

ЖЕНЕВА, 8 апрель. (ТАСС). Ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартноманинг амал қилишини қараб чиқиш мақсадида конференция чақиришга тайёргарлик кўрувчи комитетнинг биринчи сессияси бу ерда ўз ишини тамомлади. Комитет конференцияни 1975 йил май ойида чақиришни дастлабки тарзда тавсия қилди.

Тайёргарлик комитетининг иккинчи сессияси 1974 йил 26 августдан 6 сентябргача ўтади.

ҲУКУМАТДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

БАҒДОД, 9 апрель. (ТАСС). Бағдод радиоси Ироқ Республикаси ҳукуматидаги ўзгаришларни маълум қилди. Шимолий районларни ривожлантириш, жамоат ишлари ва граждан қурилиши, муниципалитетлар ва қишлоқ районлари министрлари лавозимларини эгаллаб келган курд министрлар, шунингдек икки давлат министри ўрнига яна курд миллатидан бошқа бешта министр тайинланди. Шимолий районларни ривожлантириш ишлари билан шуғулланувчи министр лавозими бекор қилиниб, унинг ўрнига яна бир давлат министри лавозими жорий этилди.

Кўчат ўтқазиш ойлигида барча коллективлар қатори Киров районидаги 5-стомотология поликлиникаси шифокорлари ҳам актив иштирок этмоқдалар. Улар кўчат ўтқазиш билан бирга, ниҳолларни парваришлашга ҳам алоҳида эътибор бермоқдалар. Суратда: поликлиника шифокорлари ниҳолларга ишлов бермоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЙИЛЛАР СИНОВИДАН ЎТГАН ДЎСТЛИК

Социалистик мамлакатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда хилма-хил формадаги илмий ва маданий ҳамкорлик алоҳида ўрин тутади. Бу ҳамкорлик халқларимиз дўстлигини мустаҳкамлашга, дўст мамлакатлар ҳаётининг турли соҳалари ҳақида тўғри тасаввур ҳосил қилишга, халқларнинг кўп асрлар мобайнида қўлга киритган маданият ютуқларидан ўрганишга имкон беради.

Совет Иттифоқининг бошқа ҳамма миллий республикалари қатори Совет Ўзбекистони ҳам Польша Халқ Республикаси билан маданий ҳамкорлик ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшмоқда.

Ўзбекистон ССРнинг социалистик Польша билан дўстлиги ва ҳамкорлиги гитлер Германияси тор-мор этилган пайтлардаёқ йўлга қўйила бошлаганди. 1945 йил апрелида Ўзбекистон ва Тожикистон пахтасининг Польшадаги Андрихов шаҳри меҳнаткашларига жўнатилиши бу алоқаларнинг бошланганлигига дастлабки мисол бўла олади. Мазкур шаҳардаги фашистлар харобага айлантирган тўқимачилик комбинати тикланиб, хом ашёга катта эҳтиёж сезмоқда эди. Кўп ўтмай Ўзбекистон ва Тожикистон республикаларидан комбинат учун янги жиҳозлар ҳам келтирилди.

Улуғ Ватан уруши йилларида ота-онасидан ажраган, бош-панасиз қолган 100 мингдан ортиқ болани Ўзбекистон ўзининг иссиқ бағрига олди. Ўша вақтда Тошкентга Польшадан 20 та болалар уйлари кўчиб келган эди. Пойтахтнинг аёллари ота-онасиз қолган болаларга ёрдам кўрсатиш учун аҳолига мурожаат қилдилар. Бу мурожаатда жумладан қуйидагилар ёзилган эди: «Бизнинг Ўзбекистонда биронта бола ҳам кўчада қолмаслиги, оналик меҳру муҳаббатидан бебаҳра бўлмаслиги лозим. Эвакуация этилган болаларга ўзимиздаги мавжуд болалар кийимлари — кийим-бош, пойафзалларни баҳам кўрайлик...».

Болалар ҳақида ғамхўрликни бутун республика ўз зиммасига олди. Оғир синов йилларида бир-бирига чин кўнгилдан кўмаклашишга интилган қардош мамлакатлар ўртасидагина бундай одамийликни амалга ошириш мумкин эди.

Тинч қурилиш ва яратувчилик йилларида Ўзбекистон билан Польша ўртасидаги ўзаро муносабатлар тобора мустаҳкамланиб ва ривожланиб борди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Польшадаги илмий муассасалар билан ўрнатган ҳар томонлама алоқалар самарали илмий ҳамкорликнинг яққол мисоли бўла олади. Жумладан, 1960 йили Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг В. И. Романовский номидаги математика институти ходими, физика-математика фанлари доктори М. Я. Антоновский Краковда ўтаётган халқаро конференцияда илмий доклад қилди. Польша олимлари билан бўлган учрашувлар ва суҳбатлар олиб борилаётган илмий ишларда ўзбекистонлик математикка ҳам, унинг чет эллик ҳамкасбларига ҳам катта наф келтирди.

Самарқанд Давлат университетида поляк тилидан ўзбекчага таржима қилувчи филологларни тайёрлаш юзасидан группа ташкил этилганлиги Польша жамоатчилигида катта қизиқиш уйғотди. Бу ҳақда «Жиче Варшави» газетасида мақола ёзган журналист В. Кубицкий поляк студентларини ўзбек дўстлари билан алоқа ўрнатишга чақиради.

СОВЕТ ИТТИФОҚИДА ПОЛЬША МАДАНИЯТИ КУНЛАРИ

Бу даъват беҳуда кетмади. Самарқандликлар адресига дўст мамлакатнинг кўпгина ўқув юртларидан кетма-кет хатлар кела бошлади.

Бўлажак таржимонлар Самарқанддаги «Спутник» халқаро ёшлар туризми бюросининг бўлимида практика ўтказадилар. Улар Польшадан келадиган туристларни ўз шаҳарларининг диққатга сазовор жойлари билан таништириб, меҳмонларнинг она тилларида ҳикоя қилиб берадилар.

Фан, адабиёт ва санъат соҳасида эълон қилинган асарлар билан айрбошлаш халқаро маданий алоқаларнинг энг самарали формаларидан биридир. Ўзбекистон ССР билан Польша ўртасида китоблар айрбошлаш ҳар хил йўллар билан амалга ошириб келинмоқда. Масалан, Польша пойтахтидан Тошкентга жўнатилган посилкада «500 рақам ва факт» брошюрасининг 15 мингга яқин нусхаси бор эди. Варшавада босилган бу брошюрада Ўзбекистон ҳаётига оид 500 рақам ва фактлар келтирилади. Мазкур китобча чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамиятининг буюртмаси билан Польшада нашр этилган. У чет давлатлардаги совет элчихоналарига, халқаро виставкаларга юборилди.

Тошкент Давлат университетининг асосий кутубхонаси Польша Фанлар академияси ва унинг тармоқ институтлари билан, Лодзь ва Познандаги университетлар билан, Вроцлавдаги олий техника мактаби билан, Гливлицдаги политехника институти билан кўплаб адабиётларни айирбошламоқда.

Польшанинг «Нью ориет», «Фолиа ориенталие» шарқшунослик журналлари тошкентликларда катта қизиқиш уйғотади. Польшага Тошкент университети ўзининг барча илмий тўпламларини, ўзбек олимларининг алоҳида монографияларини, ботаника, зоология, минералогияга оид китобларни юбориб туради.

Мамлакатларимиз ўртасида санъат соҳасида ҳам ўзаро алоқа анча кенгайди. Иккала мамлакат театр саҳналари ва концерт залларида ўнлаб турли бадиий коллективлар томошалар кўрсатишди. Ўзбекистонда 1969 йил апрелда ўтказилган Польша музикаси кунлари зўр муваффақият қозонган эди. У поляк халқининг ўзига хос санъати ҳақида республика тингловчилари қалбида ёрқин хотиралар қолдирган.

Театр томошабинларимиз Польша драматургларининг классик ва замонавий пьесаларини қизиқиб томоша қиладилар. Жумладан, Горький номидаги давлат рус драма театрида поляк автори Тадеуш Кожушник асари асосида тайёрланган спектакл доимо зўр муваффақият билан ўтади.

«Варшава эстрадасида Тошкентдан келган ёш ўзбек музикачилари энг қизғин олқишга сазовор бўлдилар». Варшавада чиқадиган «Курьер Польски» газетаси совет артистларининг Варшава маданият ва фан саройи конгресслар залидаги концертидан сўнг шундай деб ёзди. Бу ерда социалистик мамлакатлар эстрада коллективларининг «1972 йил эстрада қўшиғи» халқаро фестивали ўтказилган эди. Газета ўзбек миллий оҳанглари асосида яратилган асарлар варшавалик тингловчиларга ниҳоятда манзур бўлганлигини алоҳида таъкидлайди.

Совет артистларининг концертида «Ялла» ансамбли ҳам қатнашди. Шу оқшом конгресслар залига келган қарийб 3,5 минг томошабин ансамбль ижросидаги ҳар бир қўшиқни қизғин олқишлар билан кутиб олди.

Ўзбекистон билан Польша ўртасидаги маданий ҳамкорлик кинематография соҳасида ҳам кенг қўлланилмоқда. 1969 йил ёзида санъат саройида «Париж-Варшава» картинасининг премьераси билан Тошкентда поляк кинофильмлари фестивали очилди. Фестивалда қатнашиш учун Ўзбекистонга ПХР кинематографияси бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Ян Паштушек раҳбарлигида бир группа поляк кино санъати арбоблари келган эди. Улар Ўзбекистонда бўлган чоғида ўзбек ҳамкасблари билан қалин дўст бўлиб қолдилар.

Поляк режиссёри Е. Кавалерович «Фираъвн» фильми устида Ўрта Осиёда, Бухоро атрофида ўз съемка группаси билан беш ой ишлади. Ана шу вақт ичида совет кино ходимлари билан бирга маҳаллий аҳоли ҳам унга жуда катта ёрдам берди.

Қардош халқлар ўртасида ўтказилаётган адабиёт ва санъат декадалари маданий ҳамкорликда муҳим аҳамият касб этмоқда. Польша жамоатчилигининг Совет Иттифоқи халқлари ҳаёти ва маданиятига қизиқиши ортиб бораётганлигини ҳисобга олиб, поляк совет дўстлиги жамияти ПХР Маданият ва санъат министрлиги билан биргаликда бундан бир неча йил муқаддам «Совет Ўрта Осиёси республикалари ва Қозоғистоннинг маданият кунлари»ни ўтказдилар. Декада программаси ниҳоятда қизиқарли тузилган эди. У Ўзбекистон меҳнаткашларининг ҳаёти ва фаолиятини тўла кўрсатишга ёрдам берди. Варшавада китоб виставкаси ташкил қилиниб, республикамизда нашр этилган 200 га яқин бадиий ва ижтимоий-сиёсий адабиётлар олиб борилди. Польшага СССР халқ артистлари Саодат Қобулова, Галия Измайлова ва бошқа таниқли санъаткорлар катта концерт программаси билан келишган эди. Ўзбек санъати поляк томошабинларига жуда ёқиб тушди. Бу ажойиб байрам Варшавадагина эмас, балки мамлакатнинг Краков, Познань, Қуйи ва Юқори Силезия, Янги Гута каби жойларида ҳам ўтди.

Ўзбекистон билан Польша ўртасидаги маданий ҳамкорлик бир-бирини ўзаро ҳурмат қилиш ва тўла тенг ҳуқуқлилик принциплари асосида олиб борилмоқда. Кундан-кун ривожланиб бораётган бу ҳамкорлик совет, шу жумладан ўзбек халқининг қардош поляк халқи билан дўстона алоқаларини тобора мустаҳкамламоқда.

К. КАРИМОВ,
тарих фанлари кандидати.

ТЎРТ ҒАЛАБАГАЧА...

ШАХМАТ

— Борис Спасский юксак даражада ўтказилган матчларда қатнашиб, бой тажриба орттирган шахматчидир. У билан бўладиган ҳар бир учрашув мен учун жуда ҳам оғир келиши турган гап, — деган эди Анатолий Карпов ярим финалга чиққандан сўнг.

Мана бугун ҳар иккала шахматчи Ленинграддаги Дзержинский номли маданият саройининг саҳнасига ўрнатилган шахмат тахтаси устида яккама-якка курашни бошлайдилар. Уларнинг ҳар бир юришини залда ўтирган 2 минг томошабин диққат билан кузатиб боради.

Жаҳон экс-чемпиони Борис Спасский қарийб чорак асрдан бери турли хил турнирларда матч ўйинларида қатнашиб келаяпти. Бу йилларда у Анатолий Карпов айтганидек, бой тажриба тўплади, жаҳоннинг энг кучли шахматчиларидан бири бўлиб қолди.

Спасскийнинг шахмат тожи учун кураш бошлаганига ҳам ҳозир ўн йилдан ошиб қолди. Дастлаб у уч йил саралаш мусобақаларда иштирок этган эди. Ниҳоят 1966 йилда Тигран Петросян билан шахмат тожи учун куч синашди. Бу гал омад Петросянга кулиб боқди. Лекин бундан Спасский ҳеч ўкинмади. Аксинча, жаҳон биринчилигининг навбатдаги даври курашларида янада активроқ иштирок этди. Мусобақа сайин ўз маҳоратини ошириб борди, тарихий ва замонавий ўйин усуларини пухта эгаллади.

Ишчан шахматчи 1969 йилда ниҳоят ўз мақсадига эришди. У энг зўр спортчиларни ҳам орқада қолдириб, шахмат тожини қўлга киритди. Шу бўйи уч йил чемпионлик завқини сурди. Бироқ, 1972 йилда бўлган жаҳон биринчилигида кутилмаганда партияларни бўш ўйнаб қўйиб, тожни чемпионликка даъвогар америкалик Роберт Фишерга бериб қўйди.

Ўша алам Спасскийнинг юрагидан ҳали ҳам чиққани йўқ. Яна Фишер билан юзма-юз келиш, аламини олиш иштиёқида у тобора юқори поғона сари интилмоқда, чемпионнинг «эшигини» қаттиқроқ тақиллатмоқда.

Борис Спасский жаҳон чемпионлигига даъвогар шахматчиларнинг чорак финал матчида Фишернинг ватандоши ва яқин маслаҳатгўйи Роберт Бирн билан учрашган эди. Ўйин тақдири олти партиядаёқ Спасский фойдасига ҳал бўлди-қўйди. Совет шахматчиси олти партияда уч очко тўплаб, даъвогарлар орасида биринчи бўлиб, ярим финалга йўлланма олди.

Спасский ярим финалга чиққанида Анатолий Карпов Лев Полугаевский билан Москвада ҳали чорак финал ўйинларини давом эттираётган эди. Уларнинг ўйини саккиз партиягача давом этди. Саккизинчи партия Полугаевский учун чорак финал мусобақаларининг сўнгги учрашуви бўлди ва у ўз ватандоши Анатолий Карповни ярим финалга чиққанлиги билан табриклади. Мана бугун ярим финалга олдинма-кейин йўлланма олган икки совет шахматчиси юзма-юз ўтириб, жиддий мусобақани бошлаб юборадилар.

Жаҳон экс-чемпиони ярим финал мусобақаларига пухта ҳозирлик кўрган ҳолда келди. У Пятигорск шаҳрида ўз тренери И. Бондаревский билан узоқ кунлар машқ қилди. Олдинлари Спасский Карпов билан турли мусобақаларда тўрт марта куч синашган эди. Бу учрашувларнинг уч партияси дуранг натижа билан тугаб, тўртинчисида Карпов ғалаба қозонган эди.

Ленинградлик йигирма икки ёшли студент Анатолий Карпов шахмат оламига жуда ҳам эрта кириб келган эди. У тўққиз ёшдаёқ биринчи разрядли шахматчи нормативини бажарди. 11 ёшида эса Бутуниттифоқ пионер саройлари командалари биринчилигида иштирок этиб, 2—4 ўринларни бўлашиб олди ва СССР спорт мастерлигига номзод бўлди. 15 ёшида эса СССР спорт мастери унвонини қўлга киритди.

Анатолий фақат шахмат билан «ўралашиб» қолмади. У ўқишда ҳам аълочи эди. Математика мактабини олтин медаль билан тамомлаб, Ленинград давлат университетининг экономика факультетига муваффақиятли кириш имтиҳонларини топширди. Ҳозир университетнинг тўртинчи курсида аъло баҳолар билан ўқимоқда.

Студент Карповнинг шуҳрати ҳозир оламга таралган. 19 ёшида халқаро гроссмейстер, ёш шахматчиларнинг жаҳон чемпиони унвонига сазовор бўлган. Унинг ўйинларига Москва ва Ленинград, Стокгольм ва Мадрид, Берлин ва Скопле шаҳарларининг шахмат ишқибозлари қойил қолишган.

— Анатолий Карповдан бизнинг умидимиз катта, — дейди гроссмейстер Тигран Петросян. — Энг муҳими, у, шахматда романтикага берилмайди. Ҳар бир мусобақада босиқлик билан аниқ ҳаракат қилади, доналардан рационал фойдаланади, ўз ўйинларига танқидий кўз билан қарайди.

Чемпионликка ёш даъвогар Анатолий Карпов 1973 йилнинг энг яхши шахматчиси деб топилди ва унга «Шахмат Оскари» халқаро соврини тақдим этилди. Студентлар ўз дўстлари Анатолийга катта ишонч билдириб, ВЛКСМ XVII съездига делегат қилиб сайлашди.

Карповни бу масъулиятли мусобақага тайёрлашда унинг тренери гроссмейстер С. Фурман катта роль ўйнаяпти. Моҳир тренер ўз шогридини ярим финал ўйинларига ҳам ижодий, ҳам психологик жиҳатдан мукамал ҳозирлади. Ёш шахматчи бугун фақат ғалабани кўзлаб майдонга тушмоқда. Ярим финал мусобақаси ҳар иккала томондан бири тўрт марта ғалаба қозонгунча давом этади.

12 апрелда эса Одесса шаҳрида яна икки даъвогар — Т. Петросян ва В. Корчнойлар ҳам ярим финал беллашувини бошлаб юборадилар.

Ж. НОСИРОВ.

МАРОҚЛИ УЧРАШУВ

Тошкент Давлат университетининг шарқшунослик факультетида таҳсил кўраётган чет эллик студентлар Қибрай посёлкасига жойлашган В. И. Ленин номли 1-ўрта мактаб ўқувчиларининг меҳмони бўлишди. Улар мактаб ўқувчиларининг ҳаёти билан яқиндан танишдилар ва Ленин музейи, пионерлар хонаси, кутубхона ҳамда фан кабинетларида бўлишиб, қизиқарли суҳбатлар ўтказишди.

Шарқшунослик факультетининг талабалари билан бўлган бу учрашув мактаб ўқувчиларида катта таассурот қолдирди.

М. МИРСУЛТОНОВ,
Р. КУЧАРОВ.

КЛУБ ТАШАББУСИ БИЛАН

Интернационал дўстлик клуби ташкил этилган йилнинг ўзида Тошкентдаги 9-ҳунар-техника билим юртига Жазоир, Чили каби давлатлардан ёшлар делегацияси келиб кетган эди. Мана шунга ҳам ўн йил бўлиб қолди.

Бу борада клуб Будапешт, Берлин ва бошқа шаҳарлар ёшлари билан дўстлик алоқаларини боғлади. Билим юртидаги тарих музейи экспонатларининг аксарияти интернационал дўстлик ҳақида ҳикоя қилади.

Клуб аъзолари ўртасида дўстлик ёзишмаларини олиб бориш бўйича ўзаро мусобақа ўрнатилди.

Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти китобхонларга шу йилнинг биринчи кварталида кўпгина янги китоблар туфҳа этди. Суратда: савдога чиққан китоблардан баъзиларини кўриб турибсиз.

А. Абалян фотоси.

Реклама ва эълонлар

«Ўзбекконцерт»
СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
12, 13 апрель кеч соат 8 да
ЛИВАН «КАРАКАЛЛИ» РАҚС АНСАМБЛИНИНГ
ГАСТРОЛЛАРИ
Билетлар кундуз соат 2 дан бошлаб ҳар куни сотилади.

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00— МОСКВА. 12.05—Гимнастика. 12.10 Янгиликлар. 12.30 — Сўнгги қурбон (спектакль). 15.15 — 1974 йил қўшиқлари. 15.45 — Телефильм. 16.15—Халқаро театр куни. 17.30 — Ёшлар программаси. 18.45 — ТОШКЕНТ. 18.55—Қувноқлар даврасида. 19.25—«Ахборот». 19.40— Миллионлар ленинча университети. 19.55 — Илмий-оммабоп программа. 20.35 — «Ахборот». 20.55 — МОСКВА. Хоккей: ЧССР—СССР. 23.15—Буюк совет композиторлари. Р. М. Глиэр (Тошкент). 24.00 —«Вақт». ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 18.45 —МОСКВА. 18.50— Янгиликлар. 19.00 — Петербургдан Москвага саёҳат. 20.00 —Фан оламида. 20.30 — Моҳир қўллар. 20.55—ТОШКЕНТ. Қишлоқларимиз жамоли. 21.25 — Концерт. 22.00 —Ташналик (бадиий фильм). 22.00 МОСКВА. Концерт. 23.35—Биринчи муҳаббат (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00— Тошкент янгиликлари. 19.15 Телефильм. 19.30 — Қизиқувчилар экрани. 20.00 — Ўқув кўрсатуви. 20.40— Аниқловчи йил вахтасида. 21.20— Юрий Гагарин (телефильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 10|IV да Севги ва қилич, 11|IV да Аида, 12|IV да Флория Тоска.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10|IV да Парвоз, 11|IV да Абу Райҳон Беруний, 12|IV да Комиссия.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10|IV да Замонали ва Омонали, 11|IV да Фарғона тонг отгунча, 12|IV да Хонума хоним.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 10|IV да Алғов-далғов, 11|IV да Мудҳиш вазият, 12|IV да Ташвишланманг онажон.

А. НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА
10, 21 апрель кеч соат 7 да
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
М. АШРАФИЙ
„СЕВГИ ВА ҚИЛИЧ“
3 парда, 6 кўринишли балет.
ДИРИЖЁР — СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти, Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти, Жавоҳарлал Неру ва Жамол Абдил Носир номидаги Халқаро мукофотларининг лауреати, профессор Мухтор АШРАФИЙ.
ПОСТАНОВКАЧИ БАЛЕТМЕЙСТЕР—Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Николай МАРКАРЬЯНЦ.
РАССОМ — Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ўзбекистон ССР Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Туйғун ШОРАҲИМОВ.
СССР халқ артисти Бернора ҚОРИЕВА ва Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист ВИТАЛИЙ ВАСИЛЬЕВлар қатнашади.
Билетлар сотилмоқда.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА
13, 19 АПРЕЛДА
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ 50-ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНАДИ
Ф. МУСАЖОНОВ асари
Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист Н. ХАЛИЛОВ ва А. МУҲАМЕДОВ музикаси. Шеърлар Пўлат МУМИНники.
ОЛИФТА
2 пардали 8 кўринишли музикали комедия.
Саҳнага қўювчи режиссёр — СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти ва Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати РАЗЗОҚ ҲАМРОЕВ.
Дирижёр — Э. ТОШМАТОВ.
Рассом — А. АЛЛАБЕРГАНОВ.
Балетмейстер — Ю. ИСМАТОВА.
Хормейстер — Л. САЪДУЛЛАЕВ.
Концертмейстер — А. МАЛИНА.
Режиссёр ассистенти — Р. МУҲИДДИНОВА.
Билетлар сотилмоқда.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

ТЕНГМА-ТЕНГ

Бугун Хельсинкининг «Яаахалли» спорт саройи хоккей ишқибозлари билан одатдан ташқари гавжум бўлади. Бунинг боиси бор, албатта. Тошкент вақти билан соат 21 да майдонга чемпионат пешқадамлари СССР ва ЧССР терма командалари тушади.

Ҳар иккала коллектив ҳам хоккей бўйича ўтказилаётган жаҳон биринчилигида муваффақиятли иштирок этмоқда. Улар дастлабки уч учрашувда олтитадан очко тўплашган. Кейинги ўйинда ЧССР ГДР командасини 8:0, СССР эса Польша командасини 8:3 ҳисобида мағлубиятга учратди. Шайбалар нисбати ҳам бир-бирига яқин. СССР хоккейчилари рақиб дарвозасига 20 та шайба киритиб, ўз дарвозаларидан 4 та шайба ўтказиб юборишган. Чехословакиялик спортчилар эса уч ўйинда рақиблар дарвозасига 19 та шайба киритдилар. Ўз дарвозаларидан эса 2 та шайба ўтказиб юбордилар.

Кўриниб турибдики, ҳар иккала коллектив бир-бирлари учун муносиб рақибдир. Бугунги учрашувда турнирнинг ягона пешқадами маълум бўлиши мумкин.

БАСКЕТБОЛЧИЛАРИМИЗ ОЛИЙ ЛИГАДА

Кеча Ўзбекистон физкультура институти спорт клуби баскетболчи қизлари Днепропетровскдан қайтиб келишди. Улар «А» класси биринчи группаси командалари СССР биринчилигининг якунловчи тур учрашувларида иштирок этган эдилар. Ҳал қилувчи учрашувда баскетболчи қизларимиз Кишиневнинг «Инждорстрой» командасини 53:39 ҳисобида мағлубиятга учратиб, олий лигага йўлланма олдилар.

„УНИВЕРСИТЕТ“ ҒОЛИБ

«Ёшлик» спорт аренасида «А» класси биринчи группасида қатнашаётган эркак баскетбол командаларининг СССР биринчилиги учун навбатдаги учрашувлари бўлиб ўтди. ТошДУнинг «Университет» командаси йигитлари Донецк шаҳрининг «Авангард» командаси баскетболчилари билан учрашиб, 86:84 ва 98:85 ҳисобида ғолиб чиқдилар.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома
БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26. ТЕЛЕФОНЛАР: Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Р—01383. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри. Индекс 64634. А—2471.